

OVIRANA SVOBODA

Ste se kdaj poškodovali? Tako hudo, da niste mogli nekaj časa uporabljati roko ali hoditi? Meni se je to zgodilo, ko mi je grdo spodrsnilo na mokrih tleh in sem si med padcem poškodovala roko in nekaj reber, potem pa sem se morala vrniti še med udeležence seminarja, na katerem sem predavala in z bolečinami nadaljevati kot da se ni nič zgodilo. Naključje je hotelo, da sem predavala na zadnjem modulu v programu, ki je bil namenjen inkluziji odraslih s posebnimi potrebami v izobraževanje. Ta moja roka je bila samo nekaj časa manj uporabna in kakršnakoli primerjava s tistimi, ki svojih rok ali nog sploh ne morejo več uporabljati in so odvisni od invalidskega vozička je skoraj žaljiva. Vendar pa si moram priznati, da odkar sodelujem pri tem izobraževanju, vedno bolj spoznavam svet in življenje ljudi s posebnimi potrebami, ne samo tistih gibalno oviranih ampak tudi slepih, gluhih ...postajam vedno bolj občutljiva in pozorna na stvari, ki jih pred tem sploh nisem videla ali pa so se dogajale mimo mene, v tistem drugem, meni nepoznanem svetu. Postavljam si tudi vedno več vprašanj in iščem odgovore nanje o tem, kako je biti gibalno oviran, biti gluh, biti slep?.. Kakšno je življenje, ki ga sestavlja tisoč majhnih podrobnosti, nepomembnih za vse, ki vidimo, slišimo in se lahko gibljemoin še kako pomembnih za tiste, ki so za eno ali več življenjskih funkcij prikrajšani.

Je takih ljudi, s posebnimi potrebami, malo? Kje pa, več jih je kot si mislimo. Zato nisem najbolj navdušena, ko pomislim na to, kako premalo se še vedno naredi za to, da bi tudi ti ljudje lahko živeli manj ovirano in bolj svobodno. Izvzela bom posameznike, starše, društva, ki so na tem področju najbolj prizadevni in aktivni. V izobraževanju se marsikaj izboljšuje in vedno več ljudi s posebnimi potrebami se lahko uspešno vključuje v redno šolo, pridobi poklic, študira...ustavi pa se pri zagotavljanju asistentov, tolmačev, spremljevalcev, svetovalnih služb in še bi lahko naštevala. Kar nekaj pretresljivih in tudi spodbudnih zgodb posameznikov s tako ali drugačno »posebno potrebo« sem spoznala v zadnjem času. Iz teh pripovedi se lahko največ naučimo in zaradi njih potem morda tudi kaj naredimo.

Seveda so tudi pri nas posamezniki, ki jih občudujemo. Naj omenim samo Alana Kobilico in Darka Đuriča. Nekaj teh krasnih ljudi, ki imajo, po njihovem pripovedovanju, samo to pomanjkljivost, da so gluhi, slepi ali pa hromi in zato na invalidskem vozičku, pa sem spoznala na izobraževanju v Avstriji, ki sem se ga udeležila preko izmenjave v programu Erasmus +. Posebej me je kot izobraževalko, navdušil Retzhof, Center za izobraževanje odraslih, kjer je potekalo usposabljanje. Očarljiv star dvorec, obdan s prekrasnim parkom, so spremenili z dograditvijo dodatne moderne stavbe, v sodoben izobraževalni center, ki ima vse potrebno, da se lahko tu izobražujejo tudi gibalno ovirani, slepi in gluhi udeleženci. Temu so prirejani vsi dostopi, vse poti v okolici centra, predavalnice, sanitarije, sobe in skupni prostori rezidenčnega hotela, v katerem smo bili nastanjeni med izobraževanjem. Tudi vsi napisi in oznake so zvočni in v pisavi za slepe. Imajo vse tehnične in druge pripomočke, ki omogočajo vključevanje v izobraževanje vsem oviranim. V bližnje mesto Graz so nas peljali na posebno ekskurzijo, da bi nam pokazali, kako je lahko življenje v tem mestu prijazno in prilagojeno lažjemu bivanju »invalidov«, kot imenujejo ljudi s posebnimi potrebami. Prepričali smo se, kako s sodelovanjem gradbenikov, arhitektov in ljudi, ki prilagoditve potrebujejo, nedostopni predeli mesta postanejo dostopni tudi mnogim na vozičku, poti, prehodi, vhodi, izhodi... tudi za tiste z belo palico v roki »vidni«. V Avstriji so, mislim da lansko leto, sprejeli zakon, po katerem morajo biti vse javne stavbe vsem dostopne.

Ob vrnitvi v Ljubljano, sem se že drugi dan podala na ogled našega mesta s kolesom. Radovedna sem iskala oznake za slepe, štela klančine za prehode z vozičkom, opazovala šoferja avtobusa, če bo končno pomagal vstopiti v avtobus človeku na vozičku...Potem, ko sem morala, zaradi številnih nepotrebnih robov, tudi sama prevečkrat stopiti s kolesa, sem ugotovila, da nam še veliko manjka in da naši arhitekti, gradbeniki in odgovorni za prenavo mesta, še vedno premalo sodelujejo s tistimi, ki prilagoditve potrebujejo. Raje ne omenjam, na kaj naletiš, ko se podaš izven mestnega središča.

Razveselila pa sem se prenovljene Slovenske ceste v središču mesta, kjer je presenetljivo poskrbljeno za vse gibalno ovirane in tudi slepe, ne samo pri semaforjih in na avtobusnem postajališču ampak tudi pri posebni prilagoditvi talnih oznak in prehodov med stavbami za lažje gibanje slepih. Tako bi moralo biti povsod, kjer živimo in se želimo neovirano gibati vsi: na cesti, v javnih stavbah, izobraževalnih, kulturnih ustanovah, upravnih enotah, vsaj nekaterih lokalih, športnih objektih, vhodih, izhodih, lažje dostopno, prehodno, označeno, napisano, narisano, za vse čute, za vse nas, še posebej pa za tiste, ki jim lahko na tak način olajšamo in polepšamo življenje. Pedagoških ovir, ki jih še vedno ne znamo ali nočemo preseči v izobraževanju, na tem mestu ne bom naštevala, ker jih je preveč.

Prepričala sem se, da za vse to ni potrebno veliko denarja, le nekaj pravih ljudi na pravem mestu, z znanjem, občutkom, voljo in posluhom za drugačne. Potrebujemo več ljudi, ki znajo videti, slišati in razumeti.

V izobraževalni center Retzkof, ki ga mimogrede, izdatno finančno podpira tudi deželna vlada avstrijske Štajerske, se bom še vračala, ne samo zato, ker so nam pripravili kakovostno izobraževanje, temveč tudi zaradi uigrane in prijazne, čeprav maloštevilne, ekipe zaposlenih, kompetentnega vodstva in odlične organizatorke izobraževanja Polone, ki je celo Slovenka. In tudi zato, ker znajo videti, slišati, razumeti...

Ida Srebotnik